ואפי' רבנן לא פליגי עליה דר' אלעזר בר' שמעון אלא במנחת חוטא של כהנים דבת הקרבה היא אבל בהא אפי' רבנן מודו: בת ישראל הנשואה וכו': מ"ט דאמר קרא [1]וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל כהן ולא כהנת: כהנת מתחללת כהן אין מתחלל: מנלן דאמר קרא [2]ולא יחלל זרעו בעמיו זרעו מתחלל והוא אינו מתחלל: כהנת מטמאה כו': מ"ט אמר קרא [3]אמור אל הכהנים בני אהרן בני אהרן ולא בנות אהרן: כהן אוכל בקדשי קדשים: דכתיב [4]כל זכר בבני אהרן יאכלנה: ומה בין איש כו': ת"ר [5]איש אין לי אלא איש אשה מנין כשהוא אומר [6]והצרוע אשר בו הרי כאן שנים א"כ מה ת"ל איש לענין שלמטה איש פורע וכו': האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדרת בנה בנזיר: אמר ר' יוחנן הלכה היא בנזיר: האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה: אמר ר' יוחנן הלכה היא בנזיר: האיש מקדש את בתו ואין האשה מקדשת את בתה: דכתיב [7]את בתי נתתי לאיש הזה: האיש מוכר את בתו ואין האשה מוכרת את בתה: דכתיב [8]כי ימכור איש את בתו: האיש נסקל ערום כו': מ"ט ורגמו אותו מאי אותו אילימא אותו ולא אותה והכתיב [10]והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אלא אותו בלא כסותו ולא אותה בלא כסותה: האיש נתלה ואין כו': מ"ט אמר קרא [11]ותלית אותו על עץ אותו ולא אותה: האיש נמכר בגניבתו ואין האשה נמכרת בגניבתה: מ"ט אמר קרא [12]ונמכר בגניבתו בגניבתו ולא בגניבתה:

הדרן עלך היה נוטל

ארוסה ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה שנאמר [13]אשר תשטה אשה תחת אישה פרט לארוסה ושומרת יבם אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה

רש"י

ה"ג **ואפי' רבנן לא פליגי עליה אלא במנחת חוטא של כהנים דבת הקרבה היא**. דמקשי חובתו לנדבתו דלא בעי קמילה. אבל הא דלאו בת הקרבה היא דלמא בתרה דידה אזלינן ושירים גמורים נינהו ואפילו רבנן מודו דמתפזרין: **מאי טעמא**. קאמר מתני' מנחת כהנת נאכלת כשאינה נשואה לכהן וכשהיא נשואה לכהן אינה נאכלת כליל מיהא לא הויא: **לא יחלל זרעו**. בכהן הנושא פסולה לכהונה כתיב ודרשינן בקידושין (דף עז.) לא יחלל שני חילולין אחד לה ואחד לזרעו שהכהן מחלל את שתיהן אבל הוא אין מתחלל: **בני אהרן**. לנפש לא יטמא ולא בנות אהרן באזהרה זו: **כל זכר בבני אהרן יאכלנה**. במנחה כתיב: **איש**. לרוע הוא: **אין לי**. שנחלט בטומאת נתקים אלא איש אשה מנין כשהוא אומר סמוך לו והצרוע אשר בו הנגע ולא איבעי ליה למכתב אלא בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע דהא כתיב לעיל דבמצורע קמיירי אלא לרבות צרוע שני כגון אשה: ה"ג **א"כ מה ת"ל איש לענין שלמטה איש פורע ופורס וכו'**.(א) מה ת"ל איש מאחר שסופינו לרבות את האשה: **לענין שלמטה**. לאו למעוטי מטומאה האמורה בפסוק זה בא למעוטי אלא מענין האמור בפסוק שלאחריו דכתיב ביה פריעה ופרימה לומר לך איש פורע ופורס ולא אשה: **הלכה היא בנזיר**. הלכה למשה מסיני הוא בהלכות נזיר: **נתתי לאיש**. באביה נתלית נתינתה: **ורגמו אותו**. (ב) אי נימא אותו ולא אותה והכתיב גבי נערה המאורסה והוצאתם את שניהם וסקלתם אותם[ח] אלא הא דממעט אשה לענין ערום דנפיק מהאי קרא מיעוטא דאותו משמע ולא כסותו ולהכי נקט ליה להאי משמעותא דערום בלשון זכר גבי איש למימרא הא אותה בכסותה: **נמכר בגניבתו**. אם אין לו מה לשלם:

הדרן עלך היה נוטל

ארוסה. שקינא לה ארוס: **ושומרת יבם**. שקינא לה יבם: **לא שותות**. דמעטינהו קרא: **ולא נוטלות כתובה**. שהיא גרמה לאסור עצמה עליו שנסתרה אחר קינוי דמקינוי ואיסור לא אימעיט כדמפרש בגמרא[ט]. ואפילו לית לן דרב המנונא[י] (ג) דשומרת יבם שזינתה מותרת[כ] ליבמה נהי דמותרת מיהו לא בעי למינסב אשה זונה והיא הפסידה כתובתה: **תחת אישה**. ביושבת תחתיו הכתוב מדבר: נתינה

תוספות

כהן ולא כהנת. ירושלמי ר' אבהו בעי קמיה ר"ל והכתיב (ויקרא כב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו מעתה כהן ולא כהנת א"ל והכהן המשיח תחתיו מבניו את שבנו עומד תחתיו יצתה זו שאין בנה עומד תחתיה ה"ה דבפרק הזרוע (חולין דף קלב.) הוה מצי לשנויי נמי הכי ונתן לכהן הזרוע דלא אמר לכהן ולא לכהנת אלא אפילו לכהנת דהכא טעמא משום דכתיב והכהן המשיח תחתיו מבניו אבל התם דחי ליה משום דאהרן ובניו כתיב בפרשת מנחה אי נמי משום דהתם הוי מיעוט אחר מיעוט: (ל)**מה** בין איש לאשה. בתוספתא (פ"ב) קא חשיב עובר על מצות עשה שהזמן גרמא מה שאין כן באשה האיש עובר על בל תקיף ועל בל תשחית ועל בל תטמא למתים מה שאין כן באשה האיש נדון כבן סורר ומורה ונעטף ומספר ואין האשה נעטפת ומספרת האיש נמכר ונשנה ואין האשה נמכרת ונשנית האיש נרצע ונמכר לעבד עברי וקונה לעבד עברי ואין האשה נרצעת ונמכרת וקונה ולא קתני התם כל הני דמתני' אלא דוכלאי בבתו משום דמפרש התם בכסף ובשטר ובביאה ותימה אמאי לא חשיב נמי סמיכות תנופות הגשות וקמיצות דבין כהן לכהנת וכל הני דתנן בפ"ק דקידושין (דף לו.) ולא קתני נמי שהעבדי יוצא בשנים וביובל ובמיתת האדון משא"כ בעבריה הזב מטמא בראיות ולא הזבה מצורע אסור בתשמיש המטה ולא מצורעת כדמפרש בריש פרק מחוסרי כפרה (כריתות דף ח:) מחוץ לאהלו ולא מחוץ לאהלה: (מ)**האיש** מגלח על נזירות. בפ"ד דנזיר (דף ל.) ובפרק בתרא דכריתות (דף כו:) מפ' דדוקא על מעות סתומין ולא על מעות מפורשין: **שנאמר** את בתי. מרישא דקרא יליף ליה ואמר אבי הנערה אל הזקנים משמע למעט אמה דאינה זכאה בבתה לתת: **ותלית** אותו ולא אותה. בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מו.) נפקא לן מוכי יהיה באיש ולא באשה: **בגניבתו** ולא בגניבתה. תימה כיון דאי גנבה אינה נמכרת בגניבתה א"כ אין ב"ד רשאין למוכרה דבית דין אין מוכרין אלא בגניבתו ובפ"ק דקידושין (דף יד:) ממעטי רבנן מורצע את אזנו אזנו שלו ולא אזן של מוכר עצמו דדוקא מכרוהו בית דין נרצע ואשה הואיל ואין בית דין מוכרין אותה אנא ידענא דאינה נרצעת ואמאי איצטריך לרבנן (נ)למילף מהעבד ולא אמה העבריה דאינה נרצעת וי"ל כיון דאינה נמכרת אלא ע"י אביה סד"א תיהוי מכירה דאב במקום מכירת בית דין ותרצע להכי איצטריך קרא:

הדרן עלך היה נוטל

ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה. ירושלמי יודעת היתה שאין ארוסה שותה ולמה הכניסה עצמה (ס)למספר הזה המרובה בשביל לפוסלה מכתובתה פר"ח ארוסה אע"פ שאין לה כתובה יש לה מנה ומאתים ועל מנה ומאתים קתני הכא לא נוטלת כתובתה רש"י פי' דליכא למיפשט ממתני' הא דאמר רב המנונא (ע)שומרת יבם שזנתה אסורה ליבמה דאפילו אי לית לן דרב המנונא מיהו אי לא בעי יבם למינסב אשה זונה אינה נוטלת כתובתה מיהו תימה אי לית לן דרב המנונא קרא מאי איצטריך למעוטי והא תנן בפרק היה מביא (לעיל דף יח:) כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה דמה קינוי שייך היכא דלא מיתסרא בסתירותיה אלא מדאיצטריך למעוטי ש"מ דמיתסרא מיהו ליכא למיפשט מהכא משום דמוקי לה בגמרא כגון שבא עליה יבם בבית אחיו דקנאה לפוטרה בגט בלא חליצה אפילו אליבא דשמואל הלכך שייכא נמי אשתו ליאסר עליו בזנות כדברי הכל: **אלמנה** לכ"ג וכו'. האי דלא עריב ותני להו אלו לא שותות ולא נוטלות כתובתן ולתני ארוסה ושומרת יבם אלמנה לכ"ג וכו' מעוברת חבירו ומניקת חבירו ואיילונית זקינה וכו' י"ל משום הכי פלגינהו משום דחלוקין בטעמם מיהו תימה אמאי לא תנא מעוברת בתר בבא דאלמנה לכ"ג דדמי בטעמא וה"ל למיתני בתחלת הפרק אלו לא שותות ובתר ליחשב וליזל כולהו כל הני דדמיין להדדי כל חד וטפי הוה שייך למיתני אלו בראש כולן ממאי דתני קצת דלא שותות והדר תני אלו: שאינה

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"ה מהל' טומאת צרעת הלכה א:
ב [מיי' פ"ב מהל' אבל הל"ו. ופ"ג הל' יא טוש"ע יו"ד סי' שעג סעי' ב]:
נו ג מיי' פ"ב מהל' נזירות הלכה יג:
נז ד מיי' שם פ"ח הלכה טו:
א ה מיי' פ"ב מהלכות סוטה הלכה ג:
ב ו מיי' שם הלכה ח והלכה ט:

תוספות שאנץ

ה"ג ואפי' רבנן לא פליגי עליה אלא במנחת חוטא דבת הקרבה היא דמקשינן חובתו לנדבתו דלא בעיא קמיצה אבל הא דלאו בת הקרבה היא דלמא כתר דידה אזלי' ושירים גמורין נינהו אפי' רבנן מודו דמתפזרין אבית הדשן ל"ה. ה"ג א"כ מה ת"ל איש לענין שלמטה לא למעוטי מטומאה האמורה בפסוק זה בא למעוטי אלא מענין האמור בפסוק שלאחריו דכתיב ביה פריעה ופרימה דליכא למימר דלענין שלמעלה קאמר דדוקא האיש נחלט ואין האשה נחלטת א) דהא אינה פורעת ופורמת. אותו בלא כסותו ולא אותה בלא כסותה. וא"ת לרבנן דר' יהודה דלעיל דאמרי אין האשה נסקלת ערומה משום דחיישינן להרהור ובעי נמי ברור לה מיתה יפה ב) ותיפוק לי מהאי קרא. וי"ל דאי מההיא אשה בין בכסותה בין שלא בכסותה קמ"ל רב נחמן דאמר קרא ואהבת לרעך כמוך. אבל ר' יהודה דאמר לעיל דאין מכסין אותה אלא שני פרקים משום דצערא דגופה עדיף טפי (ולית ליה) [וא"ת אטו לית ליה] הך דרשא דהכא הא אותה בכסותה. וי"ל דאה"נ דלית ליה א"נ אית ליה וסבירא ליה דקרא לא אתא אלא שיכסו אותה שני פרקים אבל יותר לא משום צערא דגופה עדיף טפי ורוצה לומר הא אותה בכסותה בשני פרקים שמכסין אותה: בגנבתו ולא בגנבתה כו'. ואע"ג דדרשי' מהאי קרא בגנבתו ולא בכפלו בגנבתו ולא בזוממו (שאם הודה לא ישלם פי' שנים ממה שהוזם) בגנבתו גנבה אחת ולא ב' גנבות י"ל דכולהו הני דרשות ש"מ: סליק פירקא

פרק שלישי ארוסה

ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה שהיא גרמה לאסור עצמה שנסתרה אחר קנוי פרשב"ם. ואפי' למאן דלית ליה דרב המנונא דאמר שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה מ"מ נהי דהוי מותרת לו. אי לא בעי לאינסובי משום שהיא זונה תפסיד כתובתה כיון שזינתה. מיהו אומר ר"י דהלכה ג) דארוסה זו שזינתה דנאסרה בביאה זו על בעלה והך כר' עקיבא דמשוי חייבי לאוין כערוה. אלמנה לכהן גדול לא שותות ולא נוטלות כתובה ואע"ג דשאר אלמנה לכהן גדול לא קנסוה רבנן ואית לה כתובה כדאיתא בפ' אלמנה ניזונת זו אין לה כתובה שסתירתה גרמה לה ליאסר עליו ואפי' ראויה לו הלכך לאו בת כתובה היא דלא עדיפא מכשרה ל"ה ולא שותות דלא נאמרו בפרשה אלא בראויה לקיימה והכי תני בספרי כי תשטה אשתו בראויה לאישות הכתוב מדבר פרט לאלמנה לכהן גדול וא"ת אמאי לא תאני כולהו בחד בבא וי"ל דארוסה ושומרת יבם נפקא לן [מקרא אחרינא דכתיב] תחת אישה ביושבת תחתיו הכתוב מדבר וא"ת תיפוק לי שאינה שותה משום דכתיב ונקה האיש מעון וזה אינו מנוקה מעון כיון שנשא אשה שאינה ראויה לו. וי"ל דחשבי' ליה מנוקה מעון כיון דאין העון בא אחר הקינוי והוו המים בודקין אשתו אי לאו טעמא דלעיל וא"ת אמאי לא פליגי ב"ש וב"ה גבי ארוסה ושומרת יבם כמו דפליגי בסמוך גבי מתו בעליהן עד שלא שתו והוו להו לב"ש לומר דנוטלות כתובה וי"ל שאני ארוסה ושומרת יבם דכ"ע מודו דאין להם כתובה דהיא יודעת שאין בעלה יכול לבודקה משנסתרה ולא תיזהר מליסתור והיא נתנה אצבעה בין שיניה ולכך אין לה כתובה אבל מתו בעליהן אין יודעות שלא יהיו בעליהן לבודקן משנסתרו ולא סמכי אדעתיהו שימותו בעליהן והן נזהרות ביותר מליסתר לפי' קאמר ב"ש דנוטלות כתובה ועוד י"ל דשאני התם גבי מתו בעליהן שאינן חשובות עוברות על דת כיון שיכולין בעליהן לבדקן אבל

מסורת הש"ס

א) [קדושין לה:], ב) [כריתות ח: ערכין ג.], ג) נזיר כח:, ד) [שם ל.], ה) סנהדרין מה., ו) סנהדרין מו., ז) יבמות נח. קדושין כז:, ח) [דברים כב], ט) [לקמן כד.], י) [לעיל יח:], כ) [אסורה. רש"ל], ל) [שייך לעמוד א' במשנה], מ) [ג"ז שייך לע"א במשנה], נ) [קדושין טו.], ס) צ"ל למספק, ע) [לעיל יח:].

תורה אור השלם

1. וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל: ויקרא ו טז
2. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו
3. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו: ויקרא כא א
4. כָּל זָכָר בִּבְנֵי אַהֲרֹן יֹאכֲלֶנָּה חָק עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשֵּׁי יְיָ כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: ויקרא ו יא
5. אִישׁ צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טַמֵּא יְטַמְּאֶנּוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ: ויקרא יג מד
6. וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא: ויקרא יג מה
7. וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ אֶל הַזְּקֵנִים אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ: דברים כב טז
8. וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים: שמות כא ז
9. הוֹצֵא אֶת הַמְקַלֵּל אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל הַשֹּׁמְעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל הָעֵדָה: ויקרא כד יד
10. וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֶל שְׁעָרֶיךָ אֶת הָאִישׁ אוֹ אֶת הָאִשָּׁה וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ: דברים יז ה
11. וְכִי יִהְיֶה בְאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט מָוֶת וְהוּמָת וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל עֵץ: דברים כא כב
12. אִם זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם אִם אֵין לוֹ וְנִמְכַּר בִּגְנֵבָתוֹ: שמות כב ב
13. זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה: במדבר ה כט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג וכו' ופורס כו' פי' מה ת"ל: (ב) ד"ה ורגמו אותו מאי אותו אלימא וכו' ולא בכסות: (ג) רש"י ד"ה ולא נוטלות וכו' ושומרת יבם:

מוסף רש"י

כשהוא אומר והצרוע. משמע צרוע אחרינא לרבות את האשה (ערכין ג.). מה ת"ל איש לענין שלמטה. דמשמע איש ולא אשה, ולאו אטמא יטמאנו קאי, דהתם אפילו אשה, אלא אקרא דלמטה קאי דמשתעי בפריעה ופרימה (שם) שפריעה ופרימה כתובה באחרונה לומר לך איש פורע ופורס (כריתות ח.). הלכה היא בנזיר. שהאיש מדיר ולא האשה (נזיר כח:). הלכה היא בנזיר. שהבן מגלח ואין לנו ללמוד הימנו, אלא מה שמסורת הוא בידינו בן ולא בת (שם ל.). הדרן עלך היה נוטל לא שותות. אם נסתרו דבעינן תחת אישה (קדושין כז: יבמות נח.). ולא נוטלות כתובה. אם קינא לה ונסתרה, שהיא גרמה לאסור את עצמה עליו (שם).

א) לשון זה צ"ע דהא בהדיא אמרינן דנפ"ל מקרא דאשה נמי נחלטת ואולי דט"ס הוא וצ"ל דהא והצרוע כתיב. ב) ר"ל כמו דאיתא בסנהדרין דף מה וע"ש ברש"י ד"ה להרהורא ובתוס' שם ד"ה הא. ג) נראה דצ"ל דהלכה דשומרת יבם שזינתה דנאסרת על היבם והן כר"ע וכו'.

ונתינה לישראל ובת ישראל לממזר ולנתין לא שותות ולא נוטלות כתובה ואלו לא שותות ולא נוטלות כתובה [א]האומרת טמאה אני [ב]ושבאו לה עדים שהיא טמאה [ג]והאומרת איני שותה אמר בעלה איני משקה ושבעלה בא עליה בדרך נוטלות כתובה ולא שותות [א]מתו בעליהן עד שלא שתו [ב]בש"א נוטלות כתובה ולא שותות [ג]ובה"א [ד]או שותות או לא נוטלות כתובתן מעוברת חבירו ומניקת חבירו לא שותות ולא נוטלות כתובה דברי ר"מ וחכ"א [ה]יכול הוא [ד]להפרישה ולהחזירה לאחר זמן [ו]איילונית וזקינה ושאינה ראויה לילד לא נוטלות כתובה ולא שותות ר"א אומר יכול הוא לישא אשה אחרת ולפרות ולרבות הימנה ושאר כל הנשים או שותות או לא נוטלות כתובה [י]אשת כהן שותה ומותרת לבעלה [ח]אשת סרים שותה [ט]ע"י כל עריות מקנין [י]חוץ מן הקטן וממי שאינו איש [כ]ואלו שב"ד מקנין להן מי שנתחרש בעלה או נשתטה או שהיה חבוש בבית האסורין [ל]לא להשקותה אמרו אלא לפוסלה מכתובתה ר' יוסי אומר אף להשקותה לכשיצא בעלה מבית האסורין ישקנה: **גמ'** [ה]מישתא הוא דלא שתייא הא קנוי מקני לה מה"מ דת"ר [1]דבר אל בני ישראל [ו]ואמרת (א) לרבות ארוסה ושומרת יבם לקינוי ומתני' מני רבי יונתן היא דתניא תחת אישך פרט לארוסה יכול שאני מוציא אף שומרת יבם ת"ל איש איש דברי רבי יאשיה ר' יונתן אומר תחת אישך פרט לשומרת יבם ולא אוציא את ארוסה תלמוד לומר אשר תשטה אשה תחת אישה פרט לארוסה מר אלימא ליה ארוסה דקידושי דידיה וסוקלין על ידו ומר אלימא ליה שומרת יבם דלא מיחסרא מסירה לחופה ורבי יונתן האי איש איש מאי עביד ליה מיבעי ליה [ז]לרבות אשת חרש ואשת שוטה ואשת

שעמום

רש"י

נתינה. מן הגבעונים ואסורין לבא בישראל כדאמרינן ביבמות (דף עח:) דוד גזר עליהן: **לא שותות.** דלא נאמרה פרשה אלא בראויה לקיימה והכי תניא בספרי [נשא ה יב] כי תשטה אשתו בראויה לאישות הכתוב מדבר פרט לאלמנה לכ"ג וכו': **ולא נוטלת כתובתה.** ואע"ג דשאר אלמנה לכ"ג לא קנסוה רבנן כתובה כדאמרינן בכתובות בפרק אלמנה נזונית (דף ק:) זו אין לה דסתירתה גרמה לה ליאסר עליו ואפי' היא ראויה לו הלכך לאו בת כתובה היא דלא עדיפא מכשרה: **אמר בעלה איני משקה ושבעלה בא עליה בדרך.** שהוא גרם לה שלא תשתה נוטלת כתובתה: **מתו בעליהן.** של כל סוטות הנסתרות וראויות לשתות ולא הספיקו להשקותן כו': **ולא שותות.** דבעינן והביא האיש את אשתו וגו'[ז]: **וב"ה אומרים או שותות או לא נוטלות כתובה.** כלומר מתוך שלא שותות לא נוטלות כתובה. ובגמ'[ח] מפרש פלוגתייהו: **מעוברת חבירו.** שמת והניחה מעוברת ומניקה או שגירשה והיא מעוברת או מניקה ואסרוה חכמים[ט] לינשא עד שיהא הולד בן ב' שנים שכך זמן יניקתו והלך זה ונשאה וקינא לה לא שותה שהרי אינה ראויה לו לקיימה: **יכול הוא להפרישה.** עד כ"ד חדש ולהחזירה הלכך ראויה לאישות קרינא ביה: **איילונית.** דוכרניתא דלא ילדה שממעי אמה נבראת כך ואין לה סימני אשה לא דדים ולא שערות וקולה עבה: **ושאינה ראויה לילד.** ששתת כוס עיקרין. ואסורות לקיימה למי שאין לו בנים שהרי נצטוו ישראל על פריה ורביה: **אשת כהן שותה ומותרת לבעלה.** אם נמצאת נקיה. ובגמ'[י] פריך פשיטא: **אשת סרים.** כגון[כ] שנסתרס לאחר שנשאה דקדמה שכיבת בעל לבועל: **שותה.** ובגמ'[ל] פריך פשיטא: **ע"י כל העריות מקנין.** אם קינא לה מאביה ומאחיה ומאחד מכל העריות שבתורה ונסתרה הוי קינויו קנוי ונאסרת עליו ושותה. ובגמ'[מ] פריך פשיטא: **חוץ מן הקטן.** דכתיב[נ] ושכב איש אותה: **וממי שאינו איש.** ובגמ'[ס] מפרש לה: **ואלו שב"ד מקנין להן.** אם רואין אותם מתנהגות בפריצות: **לא להשקותה אמרו.** הם לא ישקוה דבעינן והביא האיש את אשתו ובעלה נמי לא ישקנה בקינוי זה[ע] לכשירצה דבעינן וקינא והביא[פ] ורבי יוסי לא בעי וקינא והביא: **גמ' הא קנוי מקני לה.** ליאסר עליו מדקתני לא נוטלות כתובה: ה"ג **דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם לרבות ארוסה ושומרת יבם לקינוי.** ולא גרס איש איש דלדרשא אחרינא דרשינן ליה לקמן (דף כו.) אלא ריבויא מואמרת אליהם וה"נ אמר לקמן בפירקין[צ] ואמרת רבויא הוא: **יכול שאני מוציא כו'.** דממשמעות קרא משמע לן ארוסה למעוטי דלא קרינן בה תחת אישך אבל שומרת יבם קרינן בה תחת אישך כדמפרש לקמיה דלא מיחסרא מסירה לחופה: **ורבי יונתן.** משמע ליה מיעוטא קמא לשומרת יבם אבל ארוסה קרינא בה אישות אי לאו דהדר מעטיה קרא אחרינא כדמפרש לקמן [ע"ב] משום דהוא קידשה ואינה באה לו מכח קדושי אחרים ועוד שנסקלת על ידו מה שאין כן בשומרת יבם: **מר אלימא ליה ארוסה.** רבי יונתן חשיבה ליה ארוסה אשה גמורה טפי משומרת יבם: **דקדושי דידיה.** שע"י קידושי עצמו באה לו: **וסוקלין על ידו.** אם זינתה נסקלת בשבילו: **דלא מחסרא מסירה לחופה.** דנקנית ליבם בביאה גרידתא ואפי' בזנות להיות כאשתו לכל דבר כדתנן ביבמות (דף נג:). ומייתי' לה לקמן בפירקא [ע"ב]: **לרבות אשת חרש** (ב) **שוטה.** שב"ד מקנין להן. וברייתא היא בשילהי פירקין:

שעמום

תוספות

שאינה ראויה לילד. רש"י פי' ששתת כוס עיקרין אבל בפ' אע"פ (כתובות דף ס:) לא משמע הכי דמייתי התם ברייתא ותני בה או שהיתה היא עקרה זקינה ואיילונית ושאינה ראויה לילד אלמא דשאינה ראויה לילד לאו עקרה ולפרש"י ששתת כוס עיקרין היינו עקרה וזה לשון ר"ח התם איכא למישאל היינו איילונית היינו עקרה היינו שאינה ראויה לילד ותשובה שאמרנו בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קיט:) ניסת לכ' יולדת עד מ' ניסת למ' שוב אינה יולדת וה"ה שנוכל לפרש שאינה ראויה לילד ששהתה אחר בעלה עשר שנים ולא היה דעתה לינשא דאמר בסוף פרק ד' אחים (יבמות דף לד:) אמר רב נחמן אמר שמואל כל ששהתה אחר בעלה י' שנים שוב אינה מתעברת כי אתא רבין אר"י לא שנו אלא שאין דעתה לינשא ואע"ג דאמר בגמ' בעקרה וזקינה ולפי' ר"ח לא הזכיר עקרה במשנה י"ל דלא דק בלישנא מיהו תימה אמאי לא תנא נמי במתני' עקרה: **ושאר** כל הנשים או שותות. תימה הא משנה יתירא מאי קמ"ל הא שמעינן ליה מרישא והאומרת איני שותה אינה נוטלת כתובתה ואומר רבי דווקא מעוברת אינה שותה משום דאיכא סכנת נפשות כדאמר בפרק החולץ (יבמות דף מב:) אבל ניסת בתוך ג' חדשים מאי דהוה הוה ותו לא קנסינן ליה להוציא וקרינן בה אשתו הראויה לו ובכהן אפילו לרבנן אינה שותה דמסקינן בפ' החולץ (שם לז.) אפילו לרבנן יוציא בגט: **ורבי** יונתן האי איש איש מאי עביד ליה מיבעי ליה וכו'. תימה והא איהו דאמר בפ' אלו הנחנקין (סנהדרין דף פה:) גבי איש איש דכי יקלל את אביו ואת אמו קאמר דברה תורה כלשון בנ"א ולא דריש ליה לדרשה אחריתי וכ"ת היכא דאיכא למדרש אפי' מאן דאית ליה ד"ת מודה הוא דדרשינן א"כ מאי פריך בריש פרק השואל (ב"מ דף לד:) אהא דקא בעי אבידה מנלן דשומר שכר חייב דתני' אם גנוב יגנב אין לי אלא גניבה אבידה מנין ת"ל גנוב יגנב מ"מ הניחא למ"ד לא ד"ת אלא למ"ד אמרי' מא"ל והא התם איכא למדרש ולא דרשינן אלא אמר ד"ת והכא אמאי דריש לה ואמרי' בפ' השוחט והמעלה (זבחים קח:) נמי ורבי יוסי מדהוא איש איש דברה האי איש איש נמי דברה אלא השוחט להדיוט דחייב מנא ליה ולא אמרת כיון דמצי למדרש מודה הוא דלא אמר דברה וקשה ליישב שמועות דד"ת דקשי' דר"מ אדר"מ ודר' יהודה אדר' יהודה ודרבי יוסי אדר' יוסי ודר"ש אדר"ש דר"מ דאמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נו.) לרבנן גבי איש איש דכתיב גבי ברכת השם ד"ת ור"מ דריש ליה לרבות כינויים ובפ"ב דמסכת ע"ז (דף כז.) נמי פליג ר' יהודה ור' יוסי דא"ר יהודה כותי לא ימול ישראל מפני שהוא מל לשם הר גריזים אמר לו ר' יוסי וכי היכן מצינו מילה בתורה לשמה ומפרש טעמא דר' יהודה משום דכתיב לה' המול ורבי יוסי המול ימול כתיב ואידך נמי הכתיב המול ימול ד"ת כלשון בני אדם [ק][אלמא דרבי יוסי לית ליה דברה תורה כו'] והתם בההוא שמעתא גופיה פלוגתא ר"מ ור' יהודה ואמרינן ימול כותי ולא ימול ארמאי דברי ר"מ והיינו כר' יוסי דאמר כותי שפיר דמי דלא אמר ד"ת ובפ' ד' מחוסרי כפרה (כריתות דף יא.) אמרינן לאחרים בשלמא והפדה לא נפדתה דקסבר ד"ת ואחרים היינו ר"מ כדאיתא בסוף מס' הוריות (דף יג:) דר' יהודה מהא דהמול ימול דקא אמר ד"ת ובפ' מציאת האשה (כתובות דף סז:) מייתי ברייתא העבט תעביטנו זה שאין לו ואין רוצה להתפרנס נותנין לו לשם מתנה וכו' דברי רבי יהודה וחכ"א יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו אלא מה אני מקיים תעביטנו ד"ת אבל ר' יהודה דריש ליה וכן בפ' בנות כותים (נדה לב:) ובפ' יוצא דופן (שם דף מד:) איש איש מה ת"ל איש לרבות תינוק בן יום א' שמטמא בזיבה דברי רבי יהודה ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר א"צ הרי הוא אומר והזב את זובו וגו' א"כ מה ת"ל איש איש ד"ת דר' יוסי מההיא דהשוחט והמעלה (זבחים דף קח:) דאייתינן לעיל דקאמר איש איש ד"ת וההיא דהמול ימול דאיהו דדריש לה ופליג אדר' יהודה דאמר ד"ת דר"ש ההוא איש איש דקא"ר יוסי בפ' השוחט (גם זה שם) ד"ת פליג עליה ר"ש ואמר ודריש לרבות שנים שאחזו באבר והעלו שחייבין ובפ' אלו מציאות (ב"מ לא:) אמר יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו א"כ מה ת"ל תעביטנו ד"ת ונראה דמאן דס"ל דאמר ד"ת מודה כל היכא דאיכא למדרש דרשינן לי' וכל הני תנאי סברי להו

ד"ת

מסורת הש"ס

א) יבמות לח: כתובות פא., ב) [עי' תוס' לקמן כה. ד"ה ב"ש], ג) [עי' תוספות לקמן כה: ד"ה כ"ה], ד) [עי' תוס' יבמות לו: ד"ה ולא קתני], ה) [לקמן כה.], ו) [לקמן כז.], ז) [במדבר ה], ח) [לקמן כה:], ט) [כתובות ס.], י) [לקמן כו:], כ) [ועי' היטב ברש"י לקמן כו. ד"ה קמ"ל וכו'], ל) [לקמן כו:], מ) [שם], נ) [במדבר ה], ס) [לקמן כו:], ע) [ס"א לכשילא], פ) [במדבר ה], צ) [דף כו.], ק) רש"ל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמרת אליהם לרבות: (ב) רש"י ד"ה לרבות אשת חרש ואשת שוטה:

גליון הש"ס

גמ' ואמרת לרבות ארוסה. עיין לקמן דף כו ע"א תד"ה ואמרת:

מוסף רש"י

מתו בעליהן עד שלא שתו. כל אשה שקינא לה בעלה ונסתרה ומת עד שלא שתתה (יבמות לח:) אבל הנשים שבעולם קאי, שקינאו להן בעליהן ונסתרו ולא הספיק להשקותה עד שמת (כתובות פא.), נוטלות כתובה. ואע"פ שאמא זינתה ואין לה כתובה (יבמות שם). ולא שותות. דבעינן והביא האיש את אשתו וליכא (שם ושם).

תוספות שאנץ

ארוסה ושומרת יבם כיון שאין בעליהן יכולין לבדקן חשובות כעוברות על דת ואפי' בלא קינוי אמרי' בגמ' דעוברת על דת יש לה להפסיד כתובתה אפי' בלא התראה: מתו בעליהן כו' ובה"א או שותות או לא נוטלות כתובה ובכתובות פ' האשה שנפלו פריך או שותות והביא האיש את אשתו אמר רחמנא וליכא אלא מתוך שלא שותות לא נוטלות כתובה: מעוברת חברו ומינקת חבירו פ"ה אם מת והניח מעוברת או מינקת או שגרשה בעלה והיא מעוברת ומניקה ואסרוה חכמים לינשא עד שיהא הולד בן ב' שנים שכך זמן יניקתו והלך זה ונשאה וקנא לה לא שותה שהרי אינה ראויה לקיימה משמע מתוך פ"ה דאפי' מגורשת צריכה להמתין כ"ד חדש ודלא כפי' ה"ר שמשון מפלאירא בפרק אע"פ דדוקא באלמנה אמרי' דצריכה להמתין כ"ד חדש משום דמשעבדא ליה להניק בנו אבל בגרושה שאינה משעבדא להניקו אינה צריכה להמתין והכ' משמע דצריכה גרושה להמתין וכן פר"ת דבין גרושה ובין אלמנ' צריכה להמתין כ"ד חדש ומביא

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ב מהל' סוטה הלכה א סמג עשין כד:
ד ב מיי' שם פ"א הלכה יד:
ה ג מיי' שם פ"ב הלכה א סמג שם:
ו ד מיי' שם הלכה ז:
ז ה מיי' שם הלכה ט:
ח ו מיי' שם הלכה י:
ט ז מיי' שם פ"ג הל' כא:
י ח מיי' שם פ"ב הל' ו:
יא ט י מיי' שם פ"א הלכה א [ו] סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קעח סעיף ב:
יב כ מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף יג:
יג ל מיי' שם הלכה [י] יא:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה בוֹ מָעַל: במדבר ה יב

תוס' שאנץ (המשך)

ראיה לדבריו דאף לב"ש דאמרי שומטת דד מפיו ולא משעבדא ליה אפי' הכי קאמרי שלא תנשא עד לאחר כ"ד חדש וכן משמע דאין חילוק בין גרושה לאלמנה מהני טעמי דמייתי ביבמות וכן פי' פ' אע"פ והא דלא תני להו בהדי אלמנה לכהן גדול משום דליכא בהני כי אם איסור דרבנן אבל בהני דלעיל איכא איסורא דאורייתא. ואע"ג דתני לעיל חלוצה דאין בה אלא איסורא דרבנן משום דאגב דנקט גרושה נקט חלוצה ומחד קרא מסמיך להו ביבמות. יכול הוא להפרישה עד כ"ד חדש ולהחזירה הלכך ראויה לאישות קרי' ביה: וק' דמשמע דלהפרישה ר"ל בלא גט וה"נ דייקא תלמודא בפ' החולץ דיקא נמי דקתני יוציא ולא קתני יפריש משמע דאי הוה קתני יפריש הוה ר"ל בלא גט והכא נמי להפריש ר"ל בלא גט. וק' דאמרי' בפ' החולץ לא ישא אדם מעוברת חברו ומניקת חברו ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית דברי ר' מאיר וחכ"א יוציא וכשיגיע זמנו לכנוס יכנוס וקאמר רבא לדברי חכמים יוציא בגט והכא אמר דאין צריכה גט וי"ל דלעולם צריכה גט והאי דקאמר התם דיקא נמי דקתני יוציא ולא קתני יפריש ה"פ דיקא נמי דקתני יוציא דמשמע בגט ולא קתני יפריש דמשמע בין בגט בין בלא גט ולהפריש דהכא ר"ל בגט. עוד אומר רב יוסף בכור שור דלעולם ר"ל להפרישה בלא גט ולא ק' דהתם אמרי' דצריכה גט לפי דליכא אלא חד איסורא דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה ולכך צריכה גט אבל הכא חמיר עליה משום דאיכא תרי איסורי משום דהיא מעוברת חברו ועוד דקינא לה ונסתרה לכך אינה צריכה גט וכן עשה במעשה שאירע בנו מאדם אחד

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ב מהל' סוטה הלכה ה: טו ב מיי' פ"מ מהל' תרומות הלכה ו טוש"ע אה"ע סימן קפו סעיף ט:

תורה אור השלם

1. וְאִתָּ֣הּ כִּי שָׁטִ֣ית תֵּחַ֗ת אִישָׁ֤ךְ וְכִי נִטְמֵאת֙ וַיִּתֵּ֣ן אִישׁ֣ בָּֽךְ֔ אֶת שִׁכְבָתוֹ֖ מִבַּלְעֲדֵ֣י אִישֵׁ֑ךְ:

במדבר ה כ

תוספות שאנץ

שקידש מעוברת חברו ולא נשאה והורה דיכול הוא להפרישה בלא גט משום דחמיר עליה דאיכא תרי איסורי חדא דמעוברת חברו ועוד דכלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה ה"נ כיון דאיכא תרי איסורי חמיר עליה ויכול להפרישה בלא גט אבל גם מההיא דאמר בפ' החולץ קידש תוך ג' חדשים וברח פליגי בה רב אחא ורפרם חד אמר שמותי משמתי' ליה וחד אמר ערוקי מסתיה משמע דוקא משום דברח הא אם לא ברח תרווייהו מודי דמשמתי' ליה ואמאי והא אמרינן הכא דיכול להפרישה בלא גט. וי"ל דשאני התם משום דשמא יבוא הדבר לידי קלקולא כדמפ' ביבמ' גזירה שמא יקח אחותו מאביו ויבם אשת אביו מאמו ויוציא את אמו לשוק ויפטר את יבמתו לשוק אבל הכא דליכא למיחש דאיירי שנשאה לאחר ג' חדשים להכי אמרי' דיכול להפרישה בלא גט: האילונית פ"ה דוכרנית שממעי אמה נכרת שלא היו לה סימני אשה לא דדין ולא שערות יקולה עבה: ושאינה ראויה לילד פ"ה כגון ששחת כוס עיקרן. ור"ח פי' שנישאת לאיש בת מ' שנה ושוב אינה יולדת לעולם כדאיתא (בב"ב דף קיט) לא שוחות לפי שאסור לקיימה למי שאין לו בנים לפי שהרי נצטוו ישראל על פריה ורביה ל"ה ואשת זרים שותה פ"ה דמיירי בשנסתרס לאחר שנשאה אי מקודם שנשאה א"כ קדמה שכיבת בועל לבעל אגן בעי' שקדמה שכיבת בעל לבועל וכגמ' פרי' פשיטא דשותה: על ידי כל העריות מקנין אם קינא לה מאביה ומאחיה ומאחד מכל העריות ונסתרה הוי קנוין קינוי: ואלו שב"ד מקנין להם אם רואין אותם שמתנהגות בפריצות לא לשקולן אמרו דהם לא ישקה והביא האיש את אשתו כתיב ובעלה מי לכשיצא לא ישקנה קינוי זה דבעי' וקינא את אשתו והביא ור' יוסי ית ליה וקינא את אשתו הביא: **גמ'** דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם רבות ארוסה ושומרת יבם לקנוי ויש ספרים גרסי איש איש ול"ג ליה לדרשא אחריני דדרשי יה לקמן אלא ריבויא רי מואמרת וה"ג אמרי קמן בפ' ואמרת ריבויא רא ל"ה: למר אלימא ליה שומרת יבם דלא מחסרא סירה לחופה דנקנית

ד"ת מיהו היכא דמצי למידרשיה להעמיד קבלתם לו סברתם דרשינן ליה והכא פליגי מאן דאית ליה דאמר דברה ומאן דלית ליה דברה מאן דאית ליה דברה אין לו כח להוציא יתור הלשון ממשמעות ואם אינו ענין לגופו אלא כיון דמצינו למימר דברה תורה אמר ד"ת ולא נוציאנו ממשמעותו דלאו קרא יתירא הוה להכי פריך בפ' השואל (ב"מ דף לד:) הניחא למ"ד לא ד"ת אם כן יגנב קרא יתירא הוא ואם אינו ענין לגיבה דיגנב גיבה משמע ולא אגידה אלא למ"ד דברה תורה א"כ לאו קרא יתירא הוא מאי איכא דאמר אינו למימר ומפרק השואל והמעלה (זבחים דף קח:) אע"ג דאמרינן מדא"ר יוסי האי אים אים דברה תורה ההוא אים אים אים נמי דברה תורה הוה מצי למידרשיה שפיר חדא לדברה תורה ואידך לרבויא דאים אים משמע שפיר כל ריבויי כרבי יונתן דהכא דדרים האי אים אים דכי תשטה לרבויא ואים אים כי יקנא לדברה תורה הוה ס"ל רבי יוסי מצי למידרשיה אים אים דשמוטי חוץ לרבות שומט אלא משום דכתיב אים אים דשמוטי חוץ ואים אים דמעלה בחוץ בחד עניינא מהדר למדרשינהו בחד עניינא וסוגיא דרים נדרים (דף ג.) צריך לפרושי הכי דמרבינן מנזיר להזיר לעשות כינוי נזירות בנזירות וידות נדרים כנדרים ומקיש נדרים לנזירות דכתיב לנדור נדר נזיר להזיר וקא דייק מ"ש גבי נזירות דכתיב נזיר להזיר נדרים נמי לנדור נדר היקשא למה לי אי כתב נדר לנדור כדכתיב נזיר להזיר כדקאמרת ולא צריך היקשא השתא דכתיב לנדור נדר ד"ת ופי' כיון דלא שינה קרא בדיבוריה מ"כ דברה כלשון בני אדם ולאו קרא יתירא הוא למדרש מיניה לרבות כינוין וידות דמשמעות דקרא לא נפקא אלא מריבוי דקרא ובלא קרא יתירא לא מסתבר לרבויינהו ולמימר דליחייב קונס וקונס כמו שיאמר הריני או אהא כמו שיאמר הריני נזיר הלכך צריך קרא יתירא ולא דמי לכינוי השם דמרבינן אים אים אפילו למ"ד ד"ת לאותן כינויין דשכחן דכתיבי בקרא כמו אל נכאות אהיה שדי כל הני דקתני בשבועות (דף לה.) ועוד דכינוי כתיב בההוא קרא דמברך השם אים אים כי יקלל אלהיו (ויקרא כד) והיינו דאמרי' התם ברש נדרים הניחא למ"ד ד"ת דאליביה לא צריך למידרשיה וכו' והכי אמר בפ' ד' מחוסרי כפרה (כריתות דף יא.) דאמר ליה ר"ל ד"ע לרבי ישמעאל בעלמא כוותיך סבירא לי' דדברה תורה והכא שאני מכדי כתיב ליה קרא כי לא חופשה והפדה לא נפדתה למה לי ס"מ לחליה שפחה וחליה בת חורין אלמא אפילו למאן דאית ליה ד"ת דרשינן ליה משום עניינא דקרא הואיל ומיתן לידרש ה"ה דדרשינן ליה נמי להעמיד קבלתן לו סברתן היכא דלא עקר ליה ממשמעותיה כגון יגנב דכתיב בהדיא גיבה ודרשינן מיניה אגידה משום כפל הלשון הלכך כל הני דפרק אלו מציאות (ב"מ דף לא.) דהשם תשיבם שלח תשלח הוכח תוכיח עזוב תעזוב הקיים תקיים מות יומת השב תשיב חבל תחבול פתח תפתח נתון תתן כולי עלמא מודו בהו דדרשא דידהו לא עקר להו ממשמעותיה והא דאמרינן הניחא למ"ד לא אמרי' ד"ת הייגו ר"ש דלא אשכחיניה דקאמר ד"ת דדרים בפ' ד' מחוסרי כפרה (כריתות דף יא.) והפדה לא נפדתה לפדויה ואינה פדויה ובפרק העבל (יבמות דף ע.) בשמעתתא קמייתא דא"ר אליעזר אים אים ד"ת ודרים ליה רבי עקיבא לרבות העבל וכן ברש חלב (סנהדרין דף 5:) ובפ' ד' מיתות (שם דף סד:) הכרת תכרת דא"ר עקיבא הכרת בעוה"ז תכרת לעוה"ב והכי משמע נמי קוביין בפ' אין עומדין (ברכות דף לא:) אם רפא תרפא דלרבי ישמעאל דאמר ד"ת ולרבי עקיבא אם רפא מוטב ואם לאו תרפא אבל ר' ישמעאל אומר בכל דוכתי ד"ת כגון הני דפליג אדר"ע ובפ' ד' מחוסרי כפרה (כריתות דף יא.) נמי וכן ר' אלעזר ב"ע בפרק קמא דקידושין (דף יז:) ובפרק אלו מציאות (ב"מ דף לא:) גבי הענק תעניק לבד מההיא דכריתות כדמפרש התם טעמא ולר' אלעזר בר' יוסי ברש חלב (סנהדרין דף 5:) והא דאמר בפ' אלו הן הגולין (מכות דף יב.) בקרא אם יצא יצא הא כמ"ד ד"ת הא כמ"ד לא דברה מ"ד התם דברה מסברא קאמר לה כדמפרש אביי התם מסתברא כמאן דאמר דברה וכו'): **ורבי** יונתן האי איש איש מאי עביד ליה וכו'. תימה האי ריבוי לרבי יאשיה הניחא דאשם לר' יונתן מנא ליה וכי אית לן למימר דפליגי בהא נמי דר' יאשיה לית ליה דאשם חרש שותה ור' יונתן לית ליה דסומא אינה שותה: **דהאמר רב** קנה לכל. הני לישני דפליגי בהכא על יבמתו (יבמות דף נח.) בשומרת יבם שנפלה מן הנשואין או מן האירוסין לא שייכא דוקא אלא לענין תרומה משום דכבר אכלה אבל לענין להשקותה ולטמא לה לא): **בספרים** גרס אי הכי לימא רב דאמר כרבי יאשיה ולא א"ש דאם הגיהרסא אלא בשתם פי' לימא רב דאמר וכו' ושמא בספרו לא היה כתוב אי הכי: **כשמואל** דאמר לא קנה אלא לדברים כו'. תימה כיון דקנה מיהת לדברים האמורים בפרשה לפוטרה בגט דכיון שבא עליה ולקחה לו לאשה אשמועי' דביאתו עליה הן הן ליקוחין ואישות שלו הלכך למידי דאחמר בפרשה רבינהו ומה אמור בפרשה פטור וריקום על שם אחיו שיורש נכסי אביו ואין

הרי היא כאשתו לאותן דברים א"כ מ"ע דרבי יונתן דאלימא ליה ארוסה משומרת יבם אי משום דאחמיר ליה מי לאו מעטיה דידיה שומרת יבם נמי ביאה דידיה היא ומנגקה על ידו וכ"ש דתקשה לרב דאמר אינא אפילו לרבי יונתן ומו מאי דוחקיה למימר כשמואל והא מסיק דאפילו רב הוה אתי מלתייהו אליביה ולענין השקאה קפיד רחמנא דבעינן ביאה לשם אישות וביבמות בפרק הבא על יבמתו (דף נח.) מוקי לה נמי הא דתנן [אמן שלא שטיתי ארוסה ונשואה] שומרת יבם וכנוסה כגון דבא עליה יבם בבית אחיו וכו' כי הכא ומקשה מידי הוא טעמא אלא לרב האמר רב קנה לכל ולא מתרץ גבי השקאה גזירת הכתוב דבעינן ביאה לשם אישות: **אמר** לך אנא דאמרי אפי' לרבי יונתן. נראה דהכי פירושו לא מיבעיא לרבי יאשיה דמרבה שומרת יבם דאחמיר כוותיה והאי דאליטריך לרבויי אשם דכתיב הכא אתת אישך דמשמע שבא עליה לשם אישות וכו' לא צריכא למימר דקרא אסמכתא בעלמא הוא כמו שפירש רש"י ואף מה שפירש כשמואל ההיא דאליטריך רבי יונתן למעוטי שומרת יבם אסמכתא בעלמא הוא תימה נהי דלאו אשתו היא מ"מ מעטיה קרא מהיכא תיתי דבעינן אשתו טפי לענין השקאה מלענין קינוי מ"מ משום דכתיב והביא האיש את אשתו ויראה לשון הבאה [אלא] ה"ג גבי קינוי כתיב והקיא את אשתו ירושלמי אלא לא שותה ויבשקה גזירת הכתוב הוא והביא האיש את אשתו ולא יקנא לה התורה אמרה וקינא את אשתו וקינא את אשתו אפי' מקנא אשתו ר' יודן בעי כמה דתימר תמן וקינא את אשתו וקינא את אשתו אפילו מקנא אשתו דכותה תתא אישך תתא אישך אפי' מקנא אישך היך עבידה קינא לה ועודה אלוה אלוה אלו

ושמואל אמר אנא דאמרי אפילו לרבי יאשיה מדאיצטריך קרא לרבוייה מכלל דלאו אשתו היא כלל איבעיא להו עוברת על דת צריכה התראה להפסידה כתובתה או אינה צריכה מי אמרינן כיון דעוברת על דת היא לא בעיא התראה או דלמא תיבעי התראה דאי הדרה בה תיהדר בה ת"ש [א]ארוסה ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה [ב]מישתא הוא דלא שתיא הא קנויי מקני לה למאי לאו להפסידה כתובתה אמר אביי לא לאוסרה עליו רב פפא אמר להשקותה כשהיא נשואה [ג]כדתניא אין מקנין לארוסה להשקותה כשהיא ארוסה [א]אבל מקנין לארוסה להשקותה כשהיא נשואה אמר רבא ת"ש אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין לא שותות ולא נוטלות כתובה מישתא הוא דלא שתיא הא קנויי מקני להו ולמאי אי לאוסרן עליו הא אסירן וקיימן אלא לאו להפסידן כתובתן אמר רב יהודה מדיסקרתא לא לאוסרה (א) לבועל כבעל דתנן [ד]כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל א"ר חנינא מסורא ת"ש ואלו שבית דין מקנין להן מי שנתחרש בעלה או נשתטה או שהיה חבוש בבית האסורין ולא להשקותה אמרו אלא לפוסלה מכתובתה ש"מ [ב]בעי התראה ש"מ וכולהו מאי טעמא לא אמרי מהא דלמא שאני התם דלית לה אימתא דבעל כלל איבעיא להו עוברת על דת ורצה בעל לקיימה [ג]מקיימה או אינו מקיימה מי אמרינן בקפידא דבעל תלא רחמנא והא לא קפיד או דלמא כיון דקפיד קפיד ת"ש ואלו שבית דין מקנין להן מי שנתחרש בעלה או נשתטה או שהיה חבוש בבית האסורין ואי אמרת רצה בעל לקיימה מקיימה עבדי ב"ד מידי דדלמא לא ניחא ליה לבעל סתמא דמילתא כיון דעוברת על דת היא מינח ניחא ליה איבעיא להו בעל שמחל על קינויו קינויו מחול או אינו מחול מי אמרינן בקינוי דבעל תלא רחמנא ובעל הא מחיל ליה לקינויו או דלמא כיון דקני ליה מעיקרא לא מצי מחיל ליה ת"ש ואלו שב"ד מקנין להן מי שנתחרש בעלה או נשתטה או שהיה חבוש בבית האסורין ואי אמרת בעל שמחל על קינויו קינויו מחול עבדינן מידי דאתי בעל מחיל ליה סתמא דמלתא אדם מסכים על דעת ב"ד ת"ש [ה]ומוסרין לו שני ת"ח שמא יבא עליה בדרך ואי אמרת בעל שמחל על קינויו קינויו מחול לחליה לקינויה ולבעול מ"ש תלמידי חכמים דגמירי דאי בעי למיבעל אמרי ליה אחליה לקינוייך ובעלה ת"ש [ו]דאמר ר' יאשיה שלשה דברים סח לי זעירא מאנשי ירושלים [ד]בעל שמחל על קינויו קינויו מחול וזקן ממרא שרצו בית דין למחול לו מוחלין לו [ה]ובן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו מוחלין לו וכשבאתי אצל חבירי שבדרום על שנים הודו לי ועל זקן ממרא [ז]לא הודו לי שלא ירבו מחלוקת בישראל ש"מ בעל שמחל על קינויו קינויו מחול ש"מ פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר [ו]קודם סתירה מחול לאחר סתירה אינו מחול וחד אמר לאחר סתירה נמי מחול ומסתברא כמאן דאמר אינו מחול ממאי מדקא מהדרי רבנן לרבי יוסי דתניא [ז]רבי יוסי אומר בעלה נאמן עליה מקל וחומר ומה נדה שהיא בכרת בעלה נאמן עליה סוטה שהיא בלאו לא כל שכן אמרו לו לא אם אמרת בנדה שכן יש לה היתר תאמר בסוטה שאין לה היתר ואי אמרת לאחר סתירה מחול לה משכחת לה דיש לה היתר דאי בעי מחיל ליה לקינויה ובעיל אלא ש"מ לאחר סתירה אינו מחול שמע מינה: מתו בעליהן עד שלא שתו ב"ש כו': במאי קמיפלגי בית שמאי סברי [ח]שטר העומד לגבות כגבוי דמי

וב"ה

ושמואל דאמר אנא דאמרי אפי' לרבי יאשיה. דאמר שותה דמדאצטריך לרבויי לשתיה ש"מ לאו אשתו היא ליורשה וליטמא לה ולהאכילה תרומה וכ"ש לרבי יונתן דאמר אינה שותה משום דלאו אשתו היא. והא דאיצטריך למעוטי אסמכתא בעלמא היא ולאו דקרא להכי אתא אלא להקיש אשה לאיש כדשני לעיל [כד:]: **עוברת על דת.** יהודית. שאינה צנועה יוצאה וראשה פרועה וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם דאמר בכתובות בפרק המדיר (דף עב.) דיוצאה שלא בכתובה: **צריכה התראה.** שמא תחזור ואם תחזור לא תפסיד כתובתה או אינה צריכה התראה דבלאו התראה מפסדא: **למאי.** כיון דלא שתיא קינוי למאי אהני: **לאפסודי כתובתה.** ואי לאו דקני לא מפסדא אלמא צריכה התראה וזו עוברת על דת היא שנסתרה עם אנשים: **להשקותה כשהיא נשואה.** (ב) ואם תסתר לאחר נישואין שותה על ידי קינוי של אירוסין שאינו יכול להשקותה כשהיא ארוסה דבעינן תחת אישה: **לאוסרה אבועל.** קינוי לא מהני אלא לאוסרה על בועלה אם ימות זה או יגרשנה ולא שתת(ג): **אלא לפוסלה מכתובתה.** מכלל דאי לא אתרו בה לא מפסדא: **דתנן.** לקמן בפרק כשם שהמים בודקין (דף כז:): **שאני התם.** הא דבעי התראה: **דלית לה אימתא דבעל.** ואי לאו דאתרו בה בי דינא לא הוה לן למקנסה דכיון דלית לה אימתא אין תימה בדבר אם עוברת על דת ואין זה פריצותא יתירתא אבל מי שבעלה אצלה ואינה יראה ממנו ועוברת על דת פריצותא יתירתא אית בה ואיכא למימר דבלאו התראה נמי מפסדא כתובתה: **תלא רחמנא.** דכתיב(ט) וקנא את אשתו: **או דלמא כיון דקפיד קפיד.** כלומר כיון דאורחיה דבעל למיקפד בהכי על כרחיה דהאי נמי הויא קפידא לגביה: **עבדינן מילתא דדלמא לא ניחא ליה.** והיאך אנו נעשים שלוחים לו בדבר שהוא חוב לו שאינו חפץ בו וקיימא לן (כתובות דף יא.) דאין חבין לאדם שלא בפניו: **שמחל על קנויו.** והשתא ס"ד דקבעי בין שמחל קודם סתירה בין שמחל לאחר הסתירה ואם תימצי לומר עוברת על דת שרצה לקיימה מקיימה הני מילי בלא קינוי אבל היכא דאיכא קינוי וסתירה ורצה למחול מהו מי עקר קינוי ושריא ליה או לאו: **עבדינן מידי דאתי בעל ומחיל.** ואיכא זילותא דבי דינא: **סתמא דמילתא אדם מסכים כו'.** וסמכינן אסתם דעתיה דאינשי ומקנינן לה ואי אתי ומחיל מחיל: **מאי שנא תלמידי חכמים.** תירוצא הוא והכי קאמר לעולם מחיל ודיקא ליה ממתני' מאי שנא דבעינן תלמידי חכמים משום דגמירי דאסורה ליה בלא מחיל קינוי ואי אתי למיבעל אמרין ליה אחלי לקינויך: **סח לי זעירא.** שהיה מאנשי ירושלים: **וזקן ממרא.** שהמרה על ב"ד של לשכת הגזית ומיתתו בחנק: **שהיא בלאו.** אחרי אשר הוטמאה(י) לרבות סוטה שנסתרה בפ"ק דיבמות (דף יא:): **במאי קמיפלגי.** איזה טעם נותנין לדבריהם: **ב"ש סברי שטר העומד לגבות כגבוי דמי.** מי שיש לו שטר חוב על חבירו ושיעבד לו בו נכסיו מוחזק בעל השטר בנכסים יותר מן הלוה והלכך כיון דנכסי ברשותיה קיימי הוו להו יורשי הבעל תובעין והמוציא מחבירו עליו הראיה ועליהן להביא ראיה שזינתה בסתירה זו ואבדה כתובתה:

שמע מינה בעל שמחל על קינויו קינויו מחול. ותפשוט נמי עוברת על דת אם רצה בעלה לקיימה מקיימה אפילו התרה בה(ד): [ט]**בית** שמאי אומרים נוטלת כתובתה. ואם תאמר מ"ש דאמרי ב"ש נוטלת כתובתה ובפרק מי שמת (ב"ב דף קנח.) גבי נפל הבית עליו ועל אשתו [ל]נפל הבית עליו ועל אביו והיתה עליו כתובת אשה וכו' דאמרי ב"ש יחלוקו הואיל וספק הוא מי מת ראשון וכן בפרק החולץ (יבמות דף לח:) ובכתובות בפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף פ:) גבי שומרת יבם שמתה מה יעשו בנכסים הנכנסין והיוצאין עמה בית שמאי אומרים יחלוקו ומפרש בגמרא בפ' החולץ (יבמות דף לח:)

משום

ובית

העומד לגבות כגבוי דמי מי שיש לו שטר חוב על חברו ושעבד לו כל נכסיו מוחזק בעל השטר יותר מן הלוה והלכך כיון דנכסי ברשותיה קיימי הוו להו יורשי הבעל תובעין והמוציא מחבירו עליו הראיה ועליהן להביא ראיה שזינתה ואבדה כתובתה

מסורת הש"ס

א) יבמות נח., ב) [לעיל כד.], ג) [יבמות נח:], ד) לקמן כז:, ה) לעיל ז., ו) סנהדרין פח., ז) [לעיל ז.], ח) יבמות לח: כתובות פא. גיטין לז. שבועות מח: [ב"מ סב.], ט) [במדבר ה], י) [דברים כד], כ) [עיין לעיל כד. במשנה], ל) [שם קנח.],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבועל כבעל: (ב) רש"י ד"ה להשקותה וכו' דאם תסתר: (ג) ד"ה לאוסרה וכו' ולא שתת הס"ד ואח"כ מ"ה דתנן לקמן בפ' כשם הס"ד ואח"כ מ"ה אלא לפוסלה מכתובתה: (ד) תוס' ד"ה שמע וכו' התרה בה. נ"ב עיין פירושו בטו"ח שלי סי' קמ"ג:

מוסף רש"י

הא קנויי מקנא לה. ליאסר עליו, מדקתני לא נוטלות כתובה (לעיל כד.). **כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל.** אם ימות בעלה או יגרשנה (לעיל ב.). **ומוסרין לו שני ת"ח שמא יבא עליה בדרך.** שצריך להשקותה בירושלים בב"ד הגדול (לעיל ז.). **בעל שמחל על קינויו.** שקינא לאשתו אל תסתרי עם פלוני, קינויו מחול. ואם נסתרה אינה נאסרת עליו (סנהדרין פח.). **ובן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו.** אף לאחר שהתרו בו וקלקל והלקוהו וחזר וקלקל, אם רצו למחול ולא הביאוהו לבית דין, מוחלין לו. שהכתוב תלה בהם ותפשו בו (שם פח:). **בעלה נאמן עליה.** ואין צריך להעמיד עדים אצלו. (לעיל ז.). **סוטה שהיא בלאו.** דלא יוכל בעלה הראשון וגו', דאמרינן ביבמות (יא:) מה אני מקיים אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה (לעיל ז.). **שכן יש לה היתר.** לכשתטהר, לפיכך אין יצרו תוקפו, שמובטח הוא לאחר זמן (שם). **תאמר בסוטה שאין לה היתר.** אם תמצא טמאה ולפיכך לבו רודף אחריה (שם). **שטר העומד לגבות כגבוי דמי.** כלומר גדול כח השטר וכמו שמוחזק בנכסים (יבמות לח:) מי שהנכסים משועבדים לו ידו על העליונה והנכסים בחזקת בעל השטר עומדין כאילו הוא גבוי ועומד, לפיכך היא גובה מספק, שאינה באה להוציא מהם שתהא הראיה עליה להביא, אלא הם באים להוציא ממנה (שבועות מח:).

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"ב מהל' סוטה הל' ה:
יז ב ג מיי' פכ"ד מהל' אישות הל' יד טו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן קטו סעיף ד:
יח ד מיי' פ"א מהל' סוטה הלכה ז טוש"ע אה"ע סי' קעח סעי' יב:
יט ה מיי' פ"ז מהל' ממרים הל' ח סמג לאוין רכ:
כ ו מיי' שם פ"ג הלכה ד סמג לאוין ג:
כא ז מיי' פ"א מהל' סוטה הלכה ז סמג עשין נו טוש"ע אה"ע סימן קעח סעיף יב:

תוספות שאנץ

שאר אחיו חולקין עמו ל"ה: אמר לך רב אנא דאמרי אפי' לר' יונתן וכ"ש לר' יאשיה וא"ת כיון דאשתו מעלייתא היא אמאי איצטריך ליה לר' יאשיה איש איש לרבות. וי"ל דלאו דוקא הוא אלא אסמכתא בעלמא הוא ועיקר קראי לאשת חרש ושוטה ושמואל אמר אנא דאמרי אפי' לר' יאשיה פי' וכ"ש לר' יונתן דאינה שותה משום דלאו אשתו היא. וא"ת כיון דלאו אשתו היא אמאי איצטריך לר' יונתן קרא למעוטי וי"ל דאינו אלא אסמכתא בעלמ' וקרא לאו להכי אתי אלא לאקושי אשה לאיש כדשני' לעיל ל"ה: אמר אביי לא לאוסרה עליו. וא"ת למ"ד דאוסרין על הייחוד למה לי למתני' למימר דמהני קנוי לאסרה עליו פשיטא וי"ל דאצטריך מתני' אפי' היכא דאינה אסורה משום ייחוד כגון בפתח פתוח לרשו' הרבים דאין שם משום ייחוד ואפי' הכי לענין סוטה הוי רשות היחיד וה"נ אמרי' חצר שרבים נכנסין לה בזו ויוצאין לה בזו רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה. משמע דוקא היכא דאיכא תרתי פתחא אבל היכא דליכא אלא פתח אחד הוי רשות היחיד לטומאה אי נמי כגון שבעלה בעיר דאמר בשלהי קידושין בעלה בעיר אין חוששין לה משום ייחוד ואפי' הכי לענין תורת סוטה אשמעינן מתני' דחשבי' ליה לסתירה ואפי' בעלה בעיר כיון דלא משתמיט תנא בשום מקום לומר שלא תחשב סתירה לענין סוטה כשבעלה בעיר: ש"מ בעי התראה ש"מ וכפתח פתוח לרשות הרבים ליכא לאוקמיה ואינה עוברת על דת דהא מסתמא כיון דאינה עוברת על דת לא היו ב"ד מקנין אותה כדי להפקיע כתובתה בכדי אבל ק' דאיתא בתוספ' דכתובות בהדיא נשים שאמרו שעוברות על דת צריכות התראה ויוצאות בלא כתובה לא התרו בהן יוציא ויתן כתובה ולמה לא הביאה כאן התלמוד ושמא דלא הוה ידע לה: זקן ממרא שהמרה על ב"ד של לשכת הגזית ומיתתו בחנק: ב"ש סברי שטר